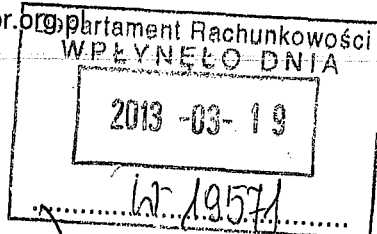

KRAJOWA IZBA BIEGLYCH REWIDENTÓW

KRAJOWA KOMISJA NADZORU

00-175 Warszawa, Al. Jana Pawła II 80

tel./fax 0-22 637 30 81-84, e-mail: biuro@kibr.org.pl

Warszawa, 15 marca 2013 r.

NSN-20120315-004

OR (KNA)

V-byl II prof 19.03.2013

Des/KNB/521/44/UG-M/13 18.03.13
9. M. Włodek
18.03.2013 r.
SEKRETARZ STANU
Janusz Cichoń

Pan Janusz Cichoń
Przewodniczący
Komisji Nadzoru Audytowego
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

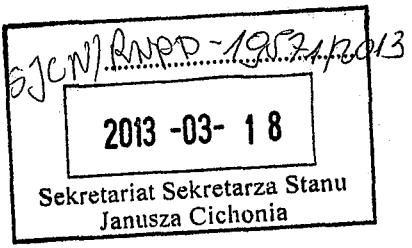
DRB
19.03.2013

Oficjalny Panie Przewodniczący

zgodnie z przepisami art. 27 ust. 6 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. Nr 77, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 oraz z 2012 r. poz. 855) Krajowa Komisja Nadzoru przekazuje w załączeniu roczne sprawozdanie z wykonania planów kontroli w roku 2012.

2 kopiami numeru

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Komisji Nadzoru
Konopacki
Andrzej Konopacki

KRAJOWA KOMISJA NADZORU
NA PÓLMETKU PLANÓW KONTROLI

ROCZNE SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA
PLANÓW KONTROLI NA ROK 2012

Warszawa, 13 marca 2013 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Najważniejsze wnioski	3
Wykonanie rocznego planu kontroli w cyklu trzyletnim	5
Realizacja planu kontroli w cyklu sześcioletnim	8
Kontrole pozaplanowe.....	9
Obserwacje i stwierdzone nieprawidłowości	9
Wnioski do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego i Krajowej Rady	12
Dokonania roku 2012 oraz planowane działania na 2013 rok.	14
Załączniki	17
Zakres przedmiotowy kontroli	17
Kryteria doboru dokumentacji do kontroli.....	18
Kryteria wnioskowania do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego.....	19

Wprowadzenie

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone w wykonaniu dyspozycji Art. 27 ust.6 Ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach, samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz nadzorze publicznym (dalej Ustawa) i przyjęte przez Krajową Komisję Nadzoru (dalej Komisja lub KKN) w dniu 13 marca 2013 r. Sprawozdanie obejmuje najważniejsze ustalenia kontroli wykonywanych w 2012 roku, podjęte działania oraz wnioski, które zdaniem Komisji mogą być użyteczne dla podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych i komitetów audytu w jednostkach zaufania publicznego (dalej JZP).

Postanowienia Ustawy wyznaczają tryb prowadzenia kontroli w dwóch cyklach: trzyletnim dla podmiotów uprawnionych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zaufania publicznego oraz sześcioletnim dla pozostałych podmiotów. Do 31 stycznia 2010 r. podmioty były zobowiązane powiadomić Krajową Radę Biegłych Rewidentów o podpisanych umowach z JZP. Z początkiem tego roku zostały również opracowane i wdrożone nowe procedury kontroli, spełniające wymogi Ustawy, w efekcie dzień 1 stycznia 2010 r. stanowi cezurę wyznaczającą bieg cykli kontroli pod rządami Ustawy.

Komisja bieżącej kadencji przejęła odpowiedzialność za realizację planów kontroli w lipcu 2011 roku.

Najważniejsze wnioski

Realizacja planu kontroli w cyklu trzyletnim

Plan na rok 2012 był wynikiową liczbą podmiotów podlegających kontroli w cyklu trzyletnim 2010-2012, a realizacją w pierwszych latach cyklu, co w praktyce oznaczało konieczność przeprowadzenia kontroli 75% podmiotów w ostatnim roku cyklu. Dla realizacji planu Komisja przyjęła harmonogram przewidujący zakończenie kontroli w siedzibach podmiotów do połowy września 2012 r. Dzięki zaangażowaniu i wysiłkowi całego zespołu kontrolerów i pracowników obsługi powyższy plan praktycznie został zrealizowany do końca września.

Efektywność systemów kontroli jakości w centrum uwagi

Opracowanie i skuteczne wdrożenie wewnętrznego systemu kontroli jakości jest jednym z podstawowych zadań, służących zapewnieniu jakości badania sprawozdań finansowych. Jakość szczegółowych rozwiązań oraz skuteczność w działaniu wydają się być silnie uzależnione m.in. od skali działalności audytora oraz rangi, jaką kierownictwo przywiązuje do jakości pracy biegłych rewidentów.

Zapewnienie jakości wykonywanych czynności rewizji finansowej zyskuje szczególnie na znaczeniu w warunkach rynkowej presji na obniżki wynagrodzenia audytora. Skala redukcji w szeregu odnotowanych przypadków osiągnęła poziom budzący obawę o możliwość zapewnienia odpowiedniej jakości badania, a nawet obawę o zgodność działania audytora z postanowieniami Kodeksu etyki i standardów rewizji finansowej. W takiej sytuacji podmioty uprawnione powinny wprowadzać odpowiednie zabezpieczenia, które spowodują, że zakres zaangażowania audytora a szczególnie zakres wykonywanych prac nie wpłynie negatywnie na jakość wykonywanych prac.

Wyzwania dla Komitetów Audytu

Poddanie sprawozdań finansowych rewizji finansowej jest szczególnym procesem, który może przyczyniać się do podnoszenia jakości systemu rachunkowości jednostek. Zauważalny proces redukcji wynagrodzeń audytorów osiągnął poziom, który może stwarzać zagrożenie dla jakości wykonywanych czynności rewizji finansowej. Szczególna odpowiedzialność Komitetów Audytu wymaga starannego rozważenia kryteriów wyboru audytora oraz zakresu prac rewizyjnych, koniecznego dla zapewnienia pełnej zgodności sprawozdania finansowego z właściwymi przepisami i standardami sprawozdawczości finansowej.

Ogólna ocena jakości badania sprawozdań finansowych

Zdaniem Komisji aktualnie stosowane procedury kontrolne oraz zakres przeglądów dokumentacji rewizyjnej nie gwarantują pełnej i wystarczającej podstawy do całościowych ocen. Zarazem szeroki zakres stwierdzanych nieprawidłowości, skala wniosków dyscyplinarnych wobec kluczowych biegłych rewidentów i, szczególnie, negatywne zjawiska na rynku usług rewizji finansowej wskazują jednoznacznie na konieczność szeroko zakrojonych działań zorientowanych na zapewnienie jakości badania sprawozdań finansowych.

Wykonanie rocznego planu kontroli w cyklu trzyletnim

Kontrola planowa obejmuje dwa aspekty działalności podmiotu uprawnionego: formalno-prawny oraz merytoryczny, tj. przede wszystkim kontrolę systemu wewnętrznej kontroli jakości oraz dokumentacji rewizyjnej. Szczegółowy zakres kontroli jest przedstawiony w załączniku A. Kryteria doboru dokumentacji rewizyjnej przedstawia załącznik B.

Roczny plan kontroli i jego realizacja

Ogółem w rocznym planie kontroli na rok 2012 ujęto 74 podmioty. W ciągu roku 2 podmioty zostały skreślone z listy podmiotów, 1 podmiot nie dopuścił do kontroli i ostatecznie kontrole przeprowadzono w 71 podmiotach. W dwóch przypadkach kontrole dotyczyły tylko części formalno-prawnej (podmiot nie wykonywał czynności rewizji finansowej po 6 czerwca 2009 r.; w drugim przypadku przeniesiono do innego podmiotu uprawnionego działalność związaną z wykonywaniem czynności rewizji finansowej). W trakcie kontroli stwierdzono, że 9 podmiotów nie wykonywało czynności rewizji finansowej w JZP (powodem uwzględnienia w planie kontroli była błędna deklaracja podmiotu o wykonywaniu czynności rewizji finansowej na rzecz JZP).

Spośród 69 podmiotów w których przeprowadzono kontrole dokumentacji rewizyjnej, 18 podmiotów wniosło zastrzeżenia do treści protokołu kontroli. Zastrzeżenia podmiotów dotyczyły przede wszystkim nieprawidłowości związanych z dokumentacją rewizyjną tj. właściwym udokumentowaniem wykonanych przez biegłych rewidentów czynności rewizyjnych, w tym udokumentowaniem badania stwierdzeń określonych w pkt. 13 Krajowego Standardu Rewizji Finansowej (dalej KSRF) nr 1 oraz funkcjonowaniem systemu wewnętrznej kontroli jakości. Po analizie wniesionych zastrzeżeń Komisja w zdecydowanej większości przypadków podtrzymała zasadność stwierdzenia nieprawidłowości.

Wyniki kontroli

Przeprowadzone kontrole zostały zakończone następująco:

- bez stwierdzenia nieprawidłowości w 5 przypadkach,
- zaleceniami z określeniem terminu usunięcia nieprawidłowości - 66 kontroli.

Kontrolą objęto łącznie 260 dokumentacji rewizyjnych.

Skontrolowane dokumentacje rewizyjne według kategorii jednostek:

	Liczba dokumentacji		
	2012	2011	2010
jednostki zainteresowania publicznego, w tym:	154	38	26
Banki spółdzielcze	26	4	-
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	6	9	-
Fundusze Inwestycyjne	6	-	1
Domy Maklerskie	3	-	-
pozostałe JZP	113	25	25
pozostałe jednostki	106	67	34
Razem	260	105	60

Znaczący udział innych jednostek niż JZP w ogólnej liczbie kontrolowanych dokumentacji rewizyjnych wynika ze świadczenia przez część podmiotów czynności rewizji finansowej na rzecz jednej JZP.

Przedmiotem kontroli była dokumentacja czynności rewizji finansowej sporządzona przez 196 biegłych rewidentów.

Zakończenie kontroli następuje po zatwierdzeniu przez Komisję Nadzoru Audytowego raportu z kontroli.

Status zatwierdzenia raportów na dzień 31 grudnia 2012 r.

	Liczba raportów
zatwierdzone bez wnoszenia zmian	27
przyjęte do wiadomości	4
zatwierdzone po wprowadzeniu zmian	11
w procesie zatwierdzania	24
w procesie przyjęcia do wiadomości	5
Razem	71

Według stanu na dzień 13 marca 2013 r. bez wnoszenia zmian zatwierdzonych zostało 38 raportów, po wprowadzeniu zmian 15 raportów, przyjętych do wiadomości 9 raportów, 9 raportów pozostaje w procesie zatwierdzenia.

Wystąpienia pokontrolne i realizacja zaleceń

Wystąpienia pokontrolne z zaleceniami zostały skierowane do 66 podmiotów (w latach 2010-11: odpowiednio 8 i 17).

Kontrola wykonania skierowanych do podmiotów zaleceń zostanie wykonana w 2013 roku.

Terminy realizacji zaleceń

	liczba podmiotów
2012-06-30	1
2012-08-31	2
2012-09-30	9
2012-10-20	1
2012-10-31	5
2012-11-30	6
2012-12-31	20
2013-03-31	22
Razem	66

Trzyletni cykl kontroli 2010-2012 w najważniejszych liczbach

- o plany kontroli obejmowały 100 podmiotów,
- o kontrole przeprowadzono w 97 podmiotach (odpowiednio 8, 18, 71),
- o skontrolowano łącznie 425 dokumentacji rewizyjnych (60, 105, 260),
- o dokumentacje sporządziło 316 biegłych rewidentów (46, 74, 196),
- o skierowano wnioski dyscyplinarne wobec 73 biegłych (odpowiednio 0, 16, 57)
- o złożono jeden wniosek do KRBR o ukaranie podmiotu,
- o drugi wniosek zostanie złożony na zalecenie Komisji Nadzoru Audytowego.

Realizacja planu kontroli w cyklu sześcioletnim

Komisja przyjęła następujące kryteria wyboru do kontroli pozostałych podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych:

- kontrole przełożone na prośbę podmiotu z roku 2011,
- podmioty w których ostatnia kontrola odbyła się w latach 2005 - 2008,
- innych względu uznane przez Komisję za uzasadniające podjęcie kontroli.

Łącznie w planie kontroli ujęto 285 podmiotów a ostatecznie skontrolowano 249 podmiotów.

Nie przeprowadzono kontroli w 36 podmiotach wobec:

- skreślenia z listy podmiotów uprawnionych – 13 podmiotów,
- przełożenia kontroli na rok 2013 (np. choroba biegłego rewidenta) – 5 podmiotów,
- informacji o wykonywaniu czynności rewizji w JZP – 14 podmiotów,
- niedopuszczenia do przeprowadzenia kontroli – 4 podmioty (w tych przypadkach Komisja skierowała zawiadomienie do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów o niepoddaniu się kontroli przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych).

Forma zakończenia kontroli:

- pismem bez uwag 78 kontroli,
- pismem z zaleceniem 124 kontrole,
- zaleceniami i zapowiedzią kontroli w roku 2013 - 1 kontrola,
- zaleceniami i zapowiedzią kontroli w roku 2014 - 19 kontroli,
- zaleceniami i wnioskami o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego - 3 kontrole,
- zaleceniami, zapowiedzią kontroli w roku 2014 oraz wnioskami o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego - 19 kontroli,
- wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego - 1 kontrola,
- wniosek do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów - 1 kontrola,
- wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego oraz wniosek do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów - 2 kontrole,
- przeprowadzenie tylko kontroli formalnej w wyniku której ustalono, że podmiot wykonuje czynności rewizji finansowej w JZP - 1 kontrola.

Kontrole pozaplanowe

W następstwie i uzupełnieniu kontroli planowej podmiotu wykonującego czynności rewizji finansowej w JZP wykonano jedną kontrolę pozaplanową w innym podmiocie. W wyniku kontroli nie składano wniosków do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego ani Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

W grupie pozostałych podmiotów przeprowadzono 1 kontrolę pozaplanową. Kontrola zakończyła się nie stwierdzeniem nieprawidłowości wykonywanych czynności rewizji finansowej oraz nie potwierdziła zgłoszonych w skardze uwag.

Do Komisji wpłynęły 3 skargi na działalność podmiotów uprawnionych, z których. Dwie zostały uwzględnione w planach kontroli planowej (pozostałych podmiotów na rok 2012 oraz podmiotów wykonujących czynności rewizji JZP na rok 2013). Wobec trzeciej skargi Komisja nie znalazła podstaw do wszczęcia postępowania kontrolnego.

Obserwacje i stwierdzone nieprawidłowości

Przeprowadzane w ramach kontroli przeglądy systemu kontroli jakości oraz dokumentacji rewizyjnej oparte są na informacjach uzyskanych od kierownictwa, personelu podmiotu uprawnionego oraz kluczowego biegłego rewidenta i osoby dokonującej przeglądu jakości zlecenia. Przegląd dokumentacji rewizyjnej przeprowadzany jest na zasadzie testowej, w oparciu o próbę uzależnioną od liczby wykonanych przez firmę badań sprawozdań finansowych. Tym samym wyniki przeglądu dokumentacji nie stanowią wystarczającej podstawy do oceny, zarówno pozytywnej jak też negatywnej, jakości pozostałych dokumentacji rewizyjnych.

Efektywność systemów kontroli jakości

Od 2010 roku podmioty uprawnione obowiązane są do opracowania i wdrożenia wewnętrznego systemu kontroli jakości.

Zapewnienie jakości wykonywanych czynności rewizji finansowej zyskuje szczególnie na znaczeniu w warunkach rynkowej presji na obniżki wynagrodzenia audytora. W takiej sytuacji podmioty uprawnione powinny wprowadzać odpowiednie zabezpieczenia, które

spowodują, że zakres zaangażowania audytora a szczególnie zakres wykonywanych prac nie wpłynie negatywnie na jakość wykonywanych prac.

Zapewnienie jakości badania sprawozdań finansowych

W efekcie rynkowej presji na obniżanie kosztów nastąpiło również znaczące obniżenie poziomu wynagrodzeń za usługi rewizyjne. Skala redukcji w szeregu odnotowanych przypadków osiągnęła poziom budzący obawę o możliwość zapewnienia odpowiedniej jakości badania oraz zgodność działania audytora z postanowieniami zasad etyki i standardów rewizji finansowej.

Kompetentny przegląd jakości zlecenia w jest podstawowym czynnikiem, który może upewniać podmioty o właściwym opracowaniu i funkcjonowaniu systemu kontroli jakości. W praktyce obserwujemy jednak przypadki traktowania weryfikacji bez należytej uwagi jako jeszcze jeden „uciążliwy” aspekt zgodności z przepisami. Może to wskazywać na niezrozumienie celu wprowadzenia regulacji odnośnie kontroli jakości oraz ryzyka na jakie naraża się audytor.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

W ramach kontroli formalno-prawnej stwierdzono nieprawidłowości głównie w zakresie:

- sprawozdawczości przekazywanej do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów,
- danych przekazywanych do publikacji na liście podmiotów uprawnionych,
- poprawności oraz terminowości zamieszczania na stronie internetowej podmiotu sprawozdania z przejrzystości (art. 88 pkt. 1 Ustawy),
- poprawności rozliczenia i terminowości wnoszenia opłaty rocznej z tytułu nadzoru,
- dostosowania (lub brak dostosowania) zapisów umowy spółki w zakresie przedmiotu działalności do wymogów Ustawy,
- braku ubezpieczenia niektórych form działalności oraz uchybień w polisach ubezpieczeniowych (dotyczy pozostałych podmiotów),
- braku strony internetowej (dotyczy pozostałych podmiotów).

W ramach kontroli opracowania oraz skuteczności wdrożenia zasad systemu wewnętrznej kontroli jakości stwierdzono, że większość kontrolowanych podmiotów posiada mniej lub bardziej szczegółowo opracowany system wewnętrznej kontroli jakości, jednakże znaczna część nie wdrożyła zasad systemu w sposób skuteczny i efektywny, czego wynikiem są liczne wnioski złożone do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego (dalej KRZ) zarówno w wyniku

postanowienia Komisji, jak też zaleceń Komisji Nadzoru Audytowego (dalej KNA) wobec kluczowych biegłych rewidentów wykonujących czynności rewizji finansowej w imieniu kontrolowanych podmiotów oraz biegłych rewidentów odpowiedzialnych za opracowanie oraz skuteczne wdrożenie systemu wewnętrznej kontroli jakości.

W ramach kontroli dokumentacji rewizyjnych najczęściej spotykane nieprawidłowości dotyczyły następujących zagadnień:

1. zgodności treści opinii i raportu z wymogami KSRF nr 1,
2. udokumentowania badania stwierdzeń wymienionych w pkt 13 KSRF nr 1,
3. kompletności sprawozdania z działalności,
4. planowania badania,
5. wywiązywania się z obowiązków w zakresie współpracy z komitetem audytu,
6. udokumentowania badania prawdopodobieństwa wystąpienia nadużyć (oszustw),
7. dokumentacji z badania zdarzeń po dniu bilansowym,
8. udokumentowania metod, technik i procedur badania,
9. kompletności informacji dodatkowej.

Liczba stwierdzonych nieprawidłowości wyniosła w sumie 1.212 i dotyczyła 66 skontrolowanych podmiotów oraz 229 dokumentacji rewizyjnych.

Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości:

	Liczba	%
zgodność treści opinii i raportu z formalnymi wymogami KSRF nr 1	134	11,1
udokumentowanie badania stwierdzeń wymienionych w pkt 13 KSRF nr 1	112	9,2
kompletność sprawozdania z działalności	105	8,7
planowanie badania	72	5,9
wywiązywanie się z obowiązków w zakresie współpracy z komitetem audytu	71	5,9
udokumentowanie badania ryzyka wystąpienia nadużyć (oszustw)	68	5,6
dokumentacja z badania	65	5,4
dokumentacja badania zdarzeń po dniu bilansowym	64	5,3
udokumentowania badania zobowiązań warunkowych, spraw sądowych, ograniczeń praw majątkowych	58	4,8
udokumentowanie metod, technik i procedur badania	54	4,5
kompletności informacji dodatkowej	54	4,5

Wnioski do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego i Krajowej Rady

W następstwie kontroli z planu na rok 2012 Komisja złożyła do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego wobec 32 biegłych rewidentów. Ponadto na wniosek KNA za pośrednictwem Komisji zostały złożone wnioski przeciwko 25 biegłym rewidentom.¹

W ciągu 2012 r. do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego zostało złożonych 58 wniosków oraz 1 zawiadomienie, w tym:

- w wyniku kontroli z planu 2011 r. - 7 wniosków,
- w wyniku kontroli pozaplanowych w 2011 r. - 2 wnioski,
- w wyniku kontroli z planu 2012 r. - 49 wniosków oraz 1 zawiadomienie.

Ponadto w roku 2013, w wyniku kontroli z planu 2012, skierowano wnioski wobec 8 osób. Komisja złożyła również zażalenie na postanowienie KR D (wydane w 2013 r.) o zakończeniu postępowania wyjaśniającego i odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Uwzględniając wnioski wobec biegłych rewidentów nie wykonujących czynności rewizji finansowej w JZP, łącznie do KR D w roku 2012 złożono 82 wnioski.

Według informacji uzyskanych od Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, na dzień 31 grudnia 2012 r. status wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, skierowanych przez Komisję przedstawiał się następująco:

- postępowanie wyjaśniające wszczęto w 32 sprawach,
- dochodzenie dyscyplinarne wszczęto w 18 sprawach,
- zarzuty przedstawiono w 2 sprawach,
- postanowienie o umorzeniu dochodzenia dyscyplinarnego wydano w 1 sprawie.

Nie wszczęto postępowań wyjaśniających w 29 sprawach, ze względu na wpływ dokumentacji uzupełniającej do wniosków w styczniu br.

¹ Według stanu na 13 marca 2013 r.

Ponadto wobec podmiotu oraz biegłego rewidenta reprezentującego podmiot, który nie dopuścił do kontroli, Komisja złożyła zawiadomienia odpowiednio do Krajowej Rady Biegłych Rewidentów (KRBR) oraz KRD o podjęcie stosownych działań i decyzji określonych przepisami ustawy z uwagi na to, że podmiot oraz biegły rewident swoim postępowaniem wypełnili dyspozycje odpowiednio art. 54 ust. 1 pkt 5 ustawy oraz art. 31 ust. 1 Ustawy.

Komisja zwracała szczególną uwagę na opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie w kontrolowanych podmiotach systemu wewnętrznej kontroli jakości. Wobec 8 biegłych rewidentów, odpowiedzialnych za system kontroli jakości w podmiocie uprawnionym, reprezentujących 5 podmiotów Komisja podjęła decyzję o skierowaniu wniosków do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w pracy biegłego rewidenta, które były przyczyną skierowania po zakończeniu kontroli wniosku do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego należy zaliczyć nieprawidłowości dotyczące udokumentowania badania stwierdzeń wymienionych w pkt. 13 KSRF nr 1. Na drugim miejscu znajdują się nieprawidłowości powstałe w wyniku braku skutecznego wdrożenia systemu wewnętrznej kontroli jakości. Z nielicznych nieprawidłowości należy wymienić nieprawidłowość związaną z wyrażeniem opinii z badania sprawozdania finansowego, które zostało sporządzone zgodnie z ustawą o rachunkowości jako o sprawozdaniu finansowym sporządzonym zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości oraz Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, czy nieprawidłowość związaną z badaniem sprawozdania finansowego oraz wykonywaniem usług w zakresie wyceny spółek zależnych oraz wyceny zorganizowanej części przedsiębiorstwa dla okresu objętego badaniem, przy jednoczesnym braku udokumentowania przez podmiot jakie zostały podjęte czynności zmierzające do wyeliminowania zagrożenia niezależności.

Formalne kryteria, którymi kierowała się Komisja przy formułowaniu wniosków o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego ujęto w załączniku C.

Dokonania roku 2012 oraz planowane działania na 2013 rok.

Główne zadania

Rok 2012 był pierwszym pełnym rokiem działalności KKN obecnej kadencji. Podstawowym celem Komisji było stworzenie warunków zapewniających sprawną realizację rocznych planów kontroli, w tym szczególnie w podmiotach wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego. Stąd najważniejszym działaniem Komisji było jak najszybsze zapewnienie stanu kadrowego kontrolerów, gwarantującego realizację planu kontroli w perspektywie trzyletniej 2010-2012.

Realizacja planu kontroli w cyklu trzyletnim

Plan na rok 2012 był wynikiową liczbą podmiotów podlegających kontroli w cyklu trzyletnim 2010-2012, a realizacją w pierwszych latach cyklu, co w praktyce oznaczało konieczność przeprowadzenia kontroli 75% podmiotów w ostatnim roku cyklu. Dla realizacji planu Komisja przyjęła harmonogram przewidujący zakończenie kontroli w siedzibach podmiotów do połowy września 2012 r. Dzięki zaangażowaniu i wysiłkowi całego zespołu kontrolerów i pracowników obsługi powyższy plan praktycznie został zrealizowany do końca września.

Stan kadrowy

W efekcie nasilonej rekrutacji skład zespołu kontrolerów istotnie wzrastał od 5 osób na początek roku do 16-17 w okresie czerwiec-wrzesień oraz 11 na koniec roku (w przeliczeniu na pełne etaty: 10 1/5). Powyższe zmiany były podyktowane potrzebą zbudowania zespołu odpowiednio licznego dla potrzeb realizacji planu na rok 2012 oraz zapewnienia realizacji rocznych planów w kolejnym cyklu kontroli.

Zespół wizytatorów nie ulegał istotnym zmianom i liczył przeciętnie 74 osoby.

Szkolenia

W roku 2012 Komisja zorganizowała dwie konferencje szkoleniowe dla kontrolerów i wizytatorów.

Tematyka szkolenia pierwszej konferencji (liczba uczestników: 81) obejmowała m.in.:

- wpływ zmian Kodeksu Etyki IFAC na pracę kontrolujących,
- kontrolę dokumentacji rewizyjnej potwierdzającej wiarygodność danych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym (KSRF nr 1 pkt 13) oraz
- wybrane problemy kontroli formalno- prawnej i merytorycznej,

Tematyka drugiego szkolenia (96 uczestników) to m.in.:

- zawodowy sceptycyzm w badaniu sprawozdań finansowych,
- transakcje ze stronami powiązаныmi w teorii i praktyce,
- stwierdzenia zarządu w sprawozdaniu finansowym (KSRF 1 pkt 13,)

Program konferencji obejmował również obszerne prezentacje przedstawicieli Instytutu Biegłych Rewidentów Anglii i Wali poświęcone m.in.: regulacyjnym zasadom przeglądów jakości w Wlk. Brytanii, podejściu ICAEW do zapewnienia jakości badania i uzyskania wsparcia firm audytorskich oraz bieżących wyzwań dotyczących rewizji finansowej oraz działania ICAEW. Po prezentacji odbyła się dyskusja z udziałem zaproszonych członków Krajowej Rady.

Posiedzenia Komisji

W okresie od początku kadencji do końca ubiegłego roku Komisja odbyła 36 posiedzeń. Porządek posiedzeń był zdominowany przez kwestie związane z realizacją planu kontroli w cyklu trzyletnim.

Plany

Zapewnienie stabilności obsady kadrowej kontrolerów i wizytatorów oraz sprawność zarządzania procesem kontroli w warunkach dotrzymania administracyjnych procedur kontroli będą krytyczne dla powodzenia planów kontroli w kolejnych latach. Komisja prowadzi stałe działania nakierowane na monitorowanie możliwych zagrożeń oraz wczesne podejmowanie działań zaradczych. Dotychczasowe doświadczenia pozwalają na podjęcie działań służących usprawnieniu procesu kontroli.

Dla wzbogacania wiedzy, umiejętności oraz doświadczenia kontrolerów i wizytatorów Komisja planuje również istotne zwiększenie programu szkoleniowego. Jest to szczególnie ważne również w kontekście planowanego przyjęcia do krajowego porządku prawnego Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej. Niezbędnym uzupełnieniem programu szkoleniowego będzie bieżące wspieranie zespołów w zakresie wytycznych, wskazówek i praktycznych pomocy w wypełnianiu procedur kontroli.

Dotychczasowe doświadczenia skłaniają również do krytycznego przeglądu procedur kontroli, ze szczególnym uwzględnieniem wdrożenia podejścia opartego na ocenie ryzyka.

W reakcji na niekorzystne zjawiska rynkowe Komisja podejmie stosowne kroki, dla upewnienia się, że działania podejmowane przez niektórych audytorów nie stanowią zagrożenia dla systemu jakości sprawozdawczości i rewizji finansowej.

W ramach działań służących profilaktyce Komisja planuje spotkania w regionalnych oddziałach KIBR ze środowiskiem biegłych rewidentów i podmiotów uprawnionych dla dzielenia się spostrzeżeniami i doświadczeniami, które mogą wpłynąć na podniesienie jakości pracy biegłych rewidentów, a tym samym wzrost zaufania do systemów sprawozdawczości i rewizji finansowej.

Komisja jest również żywo zainteresowana udziałem w międzynarodowych programach i kontaktach dwustronnych, służących przekazywaniu wiedzy i doświadczeń nadzorów, zarówno w funkcji publicznej jak również samorządowej. Przewiduje się w szczególności kontynuację uczestnictwa delegowanych kontrolerów w wizytach szkoleniowych w ramach zaproszeń otrzymywanych przez Komisję Nadzoru Audytowego.

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Komisji Nadzoru

Andrzej Koniopacki

Załączniki

A) Zakres przedmiotowy kontroli

Zakres kontroli przeprowadzanych zgodnie z Ustawą obejmuje:

Przestrzeganie przepisów i procedur związanych z wykonywaniem czynności rewizji finansowej przez biegłych rewidentów oraz działalnością podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych, w tym dokonywanie kontroli:

- systemu wewnętrznej kontroli jakości w podmiocie uprawnionym,
- zgodności działalności podmiotu uprawnionego z przepisami prawa,
- dokumentacji rewizyjnej z wykonanych czynności rewizji finansowej, w tym zgodności z obowiązującymi standardami rewizji finansowej i wymaganiami dotyczącymi niezależności,
- ilości i jakości wykorzystywanych zasobów kadrowych,
- naliczonego wynagrodzenia za czynności rewizji finansowej.

B) Kryteria doboru dokumentacji do kontroli

Jako główne kryteria doboru próby do badania dokumentacji rewizyjnej przyjęto ustalenie:

- o czy badana jednostka jest jednostką zainteresowania publicznego,
- o wybór kluczowego biegłego rewidenta zależnie od liczby wykonanych czynności rewizji finansowej,
- o charakter współpracy kluczowego biegłego rewidenta z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych (umowa o pracę, umowa cywilno-prawna).

W przypadku podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych wykonujących czynności rewizji finansowej w jednostkach zainteresowania publicznego głównym kryterium przy wyborze jest to, czy określona czynność rewizji finansowej została wykonana na rzecz jednostki zainteresowania publicznego. Powyższe kryterium jest wiodące z uwagi na fakt, że ryzyko wydania niewłaściwej opinii i/lub raportu w przypadku wykonywania czynności rewizji finansowej na rzecz jednostek zainteresowania publicznego może być brzemienne w skutki dla szerokiego grona interesariuszy. Po spełnieniu ww. kryterium przy wyborze do kontroli dokumentacji rewizyjnych w miarę możliwości kontrolą obejmuje się jak największą liczbę biegłych rewidentów, uwzględniając charakter współpracy kluczowego biegłego rewidenta z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, tak by uzyskać potwierdzenie stosowania standardów wewnętrznej kontroli jakości zleceń realizowanych przez pracowników i podwykonawców.

C) Kryteria wnioskowania do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego

Każdą kontrola i propozycja wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego jest rozpatrywana przez Krajową Komisję Nadzoru indywidualnie.

Komisja składa wnioski do Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko biegłemu rewidentowi w przypadku poważnego, nie budzącego wątpliwości naruszenia standardów zawodowych lub obowiązujących przepisów.

Za poważne nieprawidłowości uznaje się w szczególności:

- wykonywanie czynności rewizji finansowej bez zachowania bezstronności i niezależności przez kluczowego biegłego rewidenta i/lub podmiot uprawniony (lub w przypadku wystąpienia zagrożeń bez udokumentowania tych zagrożeń oraz działań podjętych w celu ograniczenia zagrożeń),
- brak lub nieskuteczne wdrożenie systemu wewnętrznej kontroli jakości,
- brak udokumentowania badania stwierdzeń wymienionych w pkt. 13 KSRF nr 1,